

SLOVENSKA POLICIJA V PROCESU PRILAGAJANJA EVROPSKI UNIJI

Povzetek. *Podoba evropskega prostora se je v manj kot desetletju skoraj povsem spremenila v političnem, ekonomskem, socialnem in tudi varnostnem pogledu. Slovenija si želi priti v družino evropskih držav, zato pospešeno usklajuje svojo zakonodajo z zakonodajo Evropske unije. Glede na visoko stopnjo usklajenosti s pravnim redom na področju notranjih zadev, Republika Slovenija ne pričakuje težav pri sprejemu načrtovane zakonodaje in pri njenem uveljavljanju, prav tako pa tudi na področju izvajanja politik na področjih migracij, nadzora in varovanja državne meje, pri vzpostavljanju bodoče zunanje meje EU ter pri preprečevanju mednarodne organizirane kriminalitete. Vzpostavljeni so ustrezni mehanizmi v okviru države kot tudi na področju mednarodnega sodelovanja, zlasti z Evropsko unijo in z državami članicami, s Svetom Evrope in z ustreznimi mednarodnimi organizacijami. Z izvedbo načrtovanih nalog na institucionalnem področju bo Republika Slovenija pripravljena do konca leta 2002 izvajati pravni red EU, v nadaljnjih letih pa tudi posebne zahteve schengenskega pravnega reda, glede katerega bo potrebno upoštevati specifične okoliščine njegovega izvajanja.*

Ključni pojmi: *policija, Evropska unija, pravosodje in notranje zadeve, migracije, azil, vizna politika, nadzor državne meje, organizirana kriminaliteta*

Uvod

Od razglasitve samostojnosti je slovenska vlada v svoji zunanji politiki dosledno poudarjala prioriteto naravo vključitve v Evropsko unijo. Že februarja 1992 je zaprosila za sklenitev Evropskega sporazuma in za podporo pri prestrukturiranju in konsolidaciji slovenskega gospodarstva.

Takoj po začetku veljavnosti Sporazuma o sodelovanju z Evropsko unijo leta 1993 je slovenska vlada zaprosila za začetek pogajanj o sklenitvi Evropskega sporazuma. 10. junija 1996, na dan, ko je bil podpisan Evropski sporazum, je vlada formalno zaprosila za članstvo v Evropski uniji. Dva meseca pred tem je Državni zbor sprejel sklepe, v katerih je članstvo potrdil kot svoj cilj in poudaril pripravljenost, da liberalizira trg nepremičnin na podlagi načel, ki jih je določil Evropski svet v

Madridu. Maja 1997 je Slovenija sprejela izhodišča strategije pristopa k EU, v katerih je potrdila željo, da bi postala polnopravna članica EU, in izjavila, da "ni le sposobna in pripravljena prevzeti obveznosti, ki izvirajo iz polnopravnega članstva, temveč tudi pripravljena sprejeti določene omejitve, ki bi jih izpolnjevanje teh obveznosti pomenilo za neodvisnost slovenske države".

Podoba evropskega prostora se je v manj kot desetletju skoraj povsem spremenila v političnem, ekonomskem, socialnem in tudi v varnostnem pogledu. V precejšnjem delu širšega evropskega prostora so nastale nove države, preoblikovale so se družbene strukture, politični sistemi, spremenile so se predstave o suverenosti, vlogi in funkciji države v usmerjanju družbenih odnosov, njeni organiziranosti, mehanizmih politične oblasti in številne druge novosti.

Čeprav se v posameznih okoljih, tudi slovenskem, še srečujemo z različnimi izvori nasprotij, ki so bolj ali manj dediščina nerazrešenih vprašanj med novo nastalimi državami, pa obenem potekajo izjemno močni povezovalni procesi, ki presegajo lokalne, državne pregrade in ustvarjajo relativno visoko stopnjo soodvisnosti v evropskem prostoru.

S postopnim uveljavljanjem temeljnih načel Evropske unije, ki se odražajo v zahtevah po prostem pretoku blaga, storitev in kapitala ter svobodi gibanja ljudi, se spreminja značaj družbenih okolij, v teoretičnem pogledu bi lahko celo govorili o nekakšnem oblikovanju "globalne družbe", ki s sabo ne prinaša le spremenjenih socialnih in ekonomskih razmer ter migracijskih tokov, ampak žal tudi bolj temne plati. Širi se kriminalna dejavnost, ki prestopa regionalne ali nacionalne okvire, nastajajo trans nacionalne kriminalne organizacije, ki obvladujejo trgovanje z mamili, ljudmi, jedrskimi in radioaktivnimi snovmi in drugim. Njihovo zlo ne predstavljajo le grožnje evropski in svetovni varnosti, ampak s svojim delovanjem spodkopavajo tudi temelje mednarodnega demokratičnega reda.

Sodobni kriminal s hitrimi komunikacijami, pretokom blaga in kapitala, odprtostjo meja in turizmom ustvarja potrebo po večji mednarodni učinkovitosti v boju s kriminalom, mamili, terorizmom, prekupčevanjem in prodajo orožja, tihotapstvom itd. Nova podoba "kriminalnega sveta" zato tudi nekako samoumevno narekuje širše mednarodno povezovanje varnostnih organov posameznih držav. Danes varnosti preprosto ne moremo več zagotoviti le na nacionalni ravni, prihaja čas, ko moramo razmišljati o oblikovanju načel ali vsaj najosnovnejših principov skupne kriminalne politike, o izenačevanju posameznih ukrepov ali harmonizaciji pravnega reda oziroma kazenske zakonodaje, primerljivi uporabi metod in tehnik ter opremljenosti za preiskovanje kriminalnih dejanj, o izmenjavi izkušenj, informacij in hkrati odgovorov o varstvu posameznih podatkov ter vzpostavitvi sodnega sodelovanja v pravnih zadevah. V nasprotnem primeru in navkljub samozavedanju o potrebnosti tega ter ob relativno številnih mednarodnih sporazumih, deklaracijah, priporočilih in institucionalnih povezavah, bi se lahko zgodilo, da bi pri raziskovanju in preprečevanju odklonskosti utegnile državne meje predstavljati večje ovire za represivne organe kot za storilce različnih kršitev prava.

S pogodbo o Evropski uniji, podpisano 7. februarja 1992 v Maastrichtu, so članice EU začele normativno utrjevati in pospeševati medsebojna povezovanja integracijske narave. Zaključili so enega temeljnih pravnih aktov in lahko govorimo o

enotni Ustavi Evropske unije. Gre za pogodbo o politični, ekonomski in denarni zvezi, ki podrobno obravnava vsa področja življenja v Uniji. V Maastrichtskem sporazumu so za III steber podrobneje razčlenjena določila, ki predstavljajo skupni interes pri uresničevanju ciljev Unije o sodelovanju na področju pravosodja in notranjih zadev. Področja, ki jih bodo države članice obravnavale kot zadeve skupnega interesa, lahko vsebinsko strnemo na štiri segmente, ki se nanašajo na:

- migracijsko politiko Unije, ki zajema: azilantsko politiko, predpise, ki urejajo prehod zunanjih meja držav članic, imigracijsko politiko in politiko v zvezi z državljanji tretjih držav,
- vzpostavitev sodelovanja v kazenskih in civilno pravnih zadevah ter sodelovanje carinskih služb,
- vzpostavitev policijskega sodelovanja zaradi preprečevanja in boja proti terorizmu, nezakoniti trgovini z mamili in drugim oblikam mednarodnega kriminala,
- preprečevanje goljufij na mednarodni ravni in zasvojenosti z mamili.

Pristop Republike Slovenije k Evropski uniji

Pogodba o Evropski uniji je temelj politične unije, ki je zgrajena na skupni zunanji in varnostni politiki. Države članice so se dogovorile, da si bodo prizadevale k postopnemu razvoju skupne zunanje in varnostne politike, ki bo osredotočena na varovanje skupnih vrednot, temeljnih interesov in neodvisnosti Unije, krepitev varnosti Unije in njenih držav članic v vseh pogledih, ohranjanje miru in krepitev mednarodne varnosti, spodbujanje mednarodnega sodelovanja ter razvijanje in utrjevanje demokracije, pravne države in spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Glede na to, da je še zlasti področje zunanje in varnostne politike področje, kjer države članice tradicionalno vztrajajo na ohranitvi suverenosti, se ti cilji lahko uresničijo le postopoma. Zato večina odločitev na tem področju temelji na medvladnem sodelovanju.

Problemi priseljavanja in azila, trgovanja z mamili in druge oblike mednarodnega kriminala so vedno bolj v zavesti državljanov Evrope. Zato Pogodba o Evropski uniji določa podlago za široko medvladno sodelovanje držav članic na področju pravosodja in notranjih zadev ter njegov postopen prehod na raven politike Skupnosti. Osrednji cilj medvladnega sodelovanja držav članic na področju notranjih zadev je oblikovanje politike do držav nečlanic, kar zadeva priseljavanje in politiko azila, kot tudi boj proti trgovini z mamili in drugimi oblikami organiziranega mednarodnega kriminala. Vizna politika je že v pristojnosti Skupnosti na podlagi posebnih obveznosti, ki izhajajo iz notranjega trga.

Pogajalsko izhodišče RS za področje 24-pravosodje in notranje zadeve

V pogajalskih izhodiščih za pristop Republike Slovenije k Evropski uniji je navedeno, da RS sprejema pravni red Evropske unije za področje 24 - Pravosodje in notranje zadeve in ne zahteva prehodnega obdobja ali izjem.

Pravni red Republike Slovenije na področju Pravosodje in notranje zadeve je večinoma usklajen s pravnim redom Evropske unije. Republika Slovenija bo pravni red na področju Pravosodja in notranjih zadev v celoti uskladila s pravnim redom Evropske unije najkasneje do 31. 12. 2002. Pri prevzemu pravnega reda Evropske unije Slovenija ne pričakuje težav.

V Sloveniji večina institucij, potrebnih za izvajanje pravnega reda Evropske unije na področju Pravosodja in notranjih zadev, že deluje. Za uveljavitev pravnega reda bo Republika Slovenija posamezne institucije reorganizirala in ustanovila nekatere nove: na področju migracij in azila je Prehodni dom za tujce, v skladu z Zakonom o tujcih in Zakonom o azilu, zamenjala s Centrom za odstranjevanje tujcev in Azilnim domom, prilagodila se je tudi organiziranost Urada za upravne notranje zadeve in Generalne policijske uprave v Ministrstvu za notranje zadeve; za izmenjavo podatkov in informacij o migracijskih gibanjih bo vzpostavljen Informacijsko-dokumentacijski center. Na področju policijskega sodelovanja je ustanovljena nacionalna enota Europola, ustanovljena pa bo tudi enota za spremljanje izvajanja Schengenskega sporazuma, dejavnost nacionalne enote Interpola bo prilagojena novim zahtevam; v kontekstu boja proti organiziranemu kriminalu so ustanovljene enote za boj proti korupciji, spremenjena je bila organiziranost skupine državnih tožilcev za posebne naloge; vzpostavljen je samostojni organ, ki bo nadzoroval izvajanje Zakona o varstvu osebnih podatkov. Republika Slovenija bo z večjim številom zaposlenih, s strokovnim izobraževanjem, s posodobitvijo tehničnih sredstev, z vzpostavitvijo sodobnih informacijskih sistemov in z drugimi ukrepi zagotovila tudi bolj učinkovito delovanje obstoječih institucij.

Nova institucionalna organiziranost bo v celoti vzpostavljena najkasneje do 31.12.2002. Republika Slovenija bo najkasneje do 31.12.2002 zagotovila tudi pravne in institucionalne pogoje za prevzem in izvajanje pravnega reda Evropske unije na področju nadzora državne meje v obsegu, ki je možen pred članstvom države v Evropski uniji. Popoln prevzem pravnega reda, vzpostavitev vseh institucij in njihovo učinkovito delovanje po pristopu k Evropski uniji pa bodo odvisni predvsem od časa, potrebnega za prilagoditev tehničnega dela informacijskega sistema Schengenskega sporazuma spremembam, ki bodo nastale s pristopom Slovenije.

Migracije, azil, vizna politika in nadzor državne meje

Potreba po oblikovanju in usklajevanju migracijske politike se je pojavila šele v zadnjem desetletnem obdobju, ko se je močno povečal pritisk migrantov na državne članice skupnosti, politika do državljanov tretjih držav pa je bila v preteklih letih povsem v domeni posameznih držav. Šele rastoča brezposelnost, ki posledično sproža odklonilen odnos do priseljencev, povečan mednarodni organizirani kri-

minal, tihotapstvo ljudi in drugi razlogi so narekovali oblikovanje migracijske politike ali bolje rečeno skupnega pogleda na probleme ilegalne migracije, predvsem na politiko zaposlovanja migrantov in na položaj državljanov tretjih držav, ki legalno prebivajo v državah članicah. Med prednostne naloge so zato uvrstili: sodelovanje pri nadzoru državne meje, usklajevanje ukrepov za boj proti nedovoljenim imigracijam in zaposlovanju, harmonizacijo načel o izgonu, vključno z zagotavljanjem pravic izgnanim osebam in opredelitev skupnih načel oziroma izhodišč za oblikovanje politike do državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v državah članicah. V tem kontekstu bi migracijsko politiko unije lahko opredelili tudi kot poskus iskanja skupnega odgovora na probleme ilegalne migracije oziroma usklajevanje ukrepov oz. politike sprejema in izгона tujcev.

Migracije

Sedanja zakonska ureditev v Republiki Sloveniji je na celotnem področju migracij večinoma usklajena s pravnim redom Evropske unije.

Gibanje in prebivanje tujcev v Sloveniji ureja Zakon o tujcih, ki je bil dne 8.7.1999 sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 61/99). Pomembno spremembo v primerjavi s prejšnjim Zakonom o tujcih, ki je urejal gibanje in prebivanje tujcev v Republiki Sloveniji (Uradni list RS št. 1/91-I in 44/97), in ni bil v celoti usklajen s pravnim redom Evropske unije, predstavljajo predvsem določbe glede vstopa oziroma sprejema tujcev, ki bodo želeli v Slovenijo vstopiti in v njej prebivati zaradi določenega namena (zaposlitve, samozaposlitve, študija). Tako bodo morali tujci za prvo dovoljenje za začasno prebivanje zaprositi na slovenskem diplomatsko-konzularnem predstavništvu v tujini že pred vstopom v državo in bodo lahko v Slovenijo vstopili le na podlagi že izdanega dovoljenja za prebivanje, kar je tudi zahteva pravnega reda Evropske unije.

Pravni red Republike Slovenije na področju vračanja tujcev je v celoti usklajen s pravnim redom Evropske unije. Priporočilo Sveta št. 274/20 z dne 30.11.1994 o vzorcu dvostranskega sporazuma med državo članico in tretjo državo o ponovnem sprejemu, Slovenija upošteva pri vseh na novo sklenjenih sporazumih.

Pravni red Republike Slovenije na področju izгона tujcev je v celoti usklajen s pravnim redom Evropske unije. Pravno ureditev na tem področju predstavljajo Zakon o tujcih, Zakon o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 1/91), Zakon o zaposlovanju tujcev (Uradni list RS, št. 33/92) in Zakon o policiji (Uradni list RS, št. 49/98 in 66/98). Novi Zakon o tujcih omogoča učinkovitejše izvajanje izгона in posebno varstvo mladoletnikov, policiji pa daje tudi pooblastilo, da lahko tujca, ki je ilegalno v državi oziroma mu ni več dovoljeno legalno bivanje, privede do diplomatsko-konzularnega predstavništva države, katere državljan je, ga napoti čez državno mejo ali izroči predstavnikom tuje države. V primeru, da tujca ni možno takoj odstraniti, se zanj odredi bivanje v Centru za odstranjevanje tujcev. Določba Zakona o tujcih, v povezavi z Zakonom o policiji, omejuje bivanje tujca pod strožjim policijskim nadzorom na največ 6 mesecev.

Podatki o ukrepu prepovedi vstopa v državo se vnesejo v informacijski sistem Ministrstva za notranje zadeve. Na podlagi teh podatkov lahko policija pri mejni kontroli ter policija ali upravni organ ob prijavi bivanja tujca preprečijo prihod in

bivanje v državi v času veljavnosti ukrepa. Realizacijo vseh odstranitvev tujcev iz države policijske enote sproti beležijo v informacijski sistem Ministrstva za notranje zadeve, kar omogoča nadzor nad policijskimi postopki in je hkrati vir podatkov za pripravo ter izvajanje ukrepov za preprečevanje ilegalnih migracij.

Ministrstvo za notranje zadeve ima vzpostavljen centralni informacijski sistem. Med bazami podatkov, ki so potrebne za podporo postopkov nadzora in kontrole prehajanja državne meje, so on-line dostopne naslednje: register prebivalstva (državljeni in tujci), register izdanih dokumentov (potne listine, osebne izkaznice, vozniška dovoljenja, orožni listi), register stalno in začasno prijavljenih tujcev in beguncev, registrirana vozila, ukradena vozila, ukradeni in pogrešani slovenski dokumenti (potne listine, osebne izkaznice), neveljavni tuji dokumenti, ukrepi prepovedi vstopa tujca v državo - ukrepi aretacij, ukrepi nadzora oseb, ukrepi iskanja oseb (pogrešane osebe in tiralice), zavrnitve na mejnih prehodih, izdani vizumi na mejnih prehodih, izdana dovoljenja za vnos orožja, odstranjeni in vrnjeni tujci. Vse policijske enote (vključno z mejnimi prehodi) imajo on-line dostop do baz podatkov v centralnem računalniškem sistemu.

Pravni red Republike Slovenije na področju varstva podatkov (osebnih in zaupnih) s pomočjo informacijske tehnologije je v veliki meri usklajen s pravnim redom Evropske unije oziroma Schengenskim sporazumom. Avgusta 1999 je začel veljati nov Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 59/99), v katerem so že vsebovane zahteve Direktive 95/46/EC.

V okviru PHARE programa je predvidena tudi tehnična pomoč na področju investicij, namenjena posodobitvi tehničnih sredstev za nadzor državne meje ter za vzpostavitev informacijskega sistema, ki bo tehnično in programsko zadovoljeval kriterije Schengenskega informacijskega sistema.

Tako bo na področju migracij do 30.06.2002 pravni red Republike Slovenije usklajen s pravnim redom Evropske unije. Oblikovanje sodobne migracijske in imigracijske politike predstavlja zato prednostno nalogo in hkrati pogoj za vključevanje v evropske integracije. Njeno vodilo je že opredeljeno v ustavni določbi: "v mejah zakona je priznana pravica pribežališča tujim državljanom in osebam brez državljanstva, ki so preganjane zaradi zavzemanja za človekove pravice in temeljne svoboščine". S tem je Slovenija načelno opredelila svoj demokratičen odnos do migracijske politike, posredno tudi s sprejemom akta o ratifikaciji nasledstva in je postala pravna naslednica Konvencije o statusu begunca (1951) in newyorškega Protokola (1967).

Vizna politika

V skladu z Državnim programom za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002, so bili v letu 1999 in 2000 odpovedani brezvizni sporazumi z državami, katerih državljani potrebujejo vizum za vstop v države članice Evropske unije (Odločba Sveta št. 574/99 z dne 12.3.1999). Na ta način je usklajevanje vizne politike zaključeno, vizni režim Republike Slovenije pa usklajen z viznim režimom Evropske unije.

Elektronski informacijski sistem za podporo viznemu poslovanju je vzpostavljen in deluje v 8 diplomatskih in konzularnih predstavništvih. Postopoma se izgra-

juje tudi v ostalih predstavništvi. Republika Slovenija načrtuje izgradnjo celovite informacijske povezave med diplomatsko-konzularnimi predstavništvi, Ministrstvom za zunanje zadeve in Ministrstvom za notranje zadeve do 31.12.2002. V tem času bodo vzpostavljeni tudi vsi tehnični pogoji za izdajanje vizumov v sistemu VISION in izvedeni tudi programi usposabljanja za delavce v državni upravi, predvsem ministrstva za zunanje zadeve in za zaposlene na diplomatsko-konzularnih predstavništvi v tujini.

V juniju 2000 je bil sprejet Zakon o potnih listinah državljanov Republike Slovenije. Izdaja novih slovenskih potnih listin se je začela 1. marca 2001. V mesecu maju 2000 sta bila sprejeta Navodilo o vsebini in formatu vizuma ter Navodilo o vsebini, obliki in načinu izdaje dovoljenja za prebivanje (Uradni list RS, št. 45/00). Novi nalepki vizuma in dovoljenja za prebivanje se uporabljata od 1.6.2000 ter sta usklajeni z varnostno - zaščitnimi standardi, ki izhajajo iz Uredbe Sveta št. 1683/95 z dne 29.5.1995, ki določa enoten format za vizume (OJCE, L164/95) in standardi, opredeljenimi v Skupni akciji Sveta o enotnem formatu dovoljenja za prebivanje z dne 16.12.1996 (OJCE., L 7/97) ter v Odločbi Sveta z dne 3.12.1998.

Azil

Slovenija je sprejela Zakon o azilu (Uradni list RS, št. 61/99) leta 1999. V letu 2000 so bili na področju azila oziroma zaščite, ki jo Republika Slovenija omogoča različnim kategorijam tujcev, sprejeti posamezni podzakonski predpisi ter uveljavljene nekatere dopolnitve v normativni ureditvi tega področja. Najpomembnejši so:

- v juliju 2000 je bilo sprejeto Navodilo o postopku in načinu ravnanja s tujci, ki vstopijo v Republiko Slovenijo in želijo vložiti prošnjo za azil, ter o sprejemanju, vsebini in ravnanju z vloženimi prošnjami za azil oziroma izjavami, sprejetimi na zapisnik (Uradni list RS, št. 65/00);
- v mesecu novembru 2000 je ustavno sodišče izdalo odločbo, s katero je razveljavilo drugo alineo drugega odstavka 40. člena zakona o azilu in določilo možnost pritožbe zoper odločbo Upravnega sodišča na Vrhovno sodišče. S tem se je ustavno sodišče opredelilo glede obstoja instančnega varstva v sodnem odločanju zoper odločbe organa, pristojnega za azil (Uradni list RS, št. 66/00 in 113/00);
- v decembru 2000 je bila sprejeta dopolnitev Zakona o azilu, ki se nanaša na dodaten razlog za omejitev gibanja prosilcem za azil (sum zavajanja ali zlorabe postopka v smislu 36. člena zakona o azilu) ter dano pooblastilo Vladi, da določi varno tretjo državo v smislu 2. člena Zakona o azilu (Uradni list RS, št. 124/00).

Republika Slovenija mora zaradi uskladitve zakona o azilu z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije sprejeti spremembe in dopolnitve zakona o azilu. Osnutek zakona je pripravljen in je v medresorskem usklajevanju. Zakon bo, v skladu z Državnim programom za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002, sprejet do 30.06.2002. Glavne spremembe in dopolnitve zakona o azilu se nanašajo na izboljšanje učinkovitosti postopka za priznanje statusa begunca (skrajšanje rokov za pritožbeni postopek za očitno neutemeljene prošnje, vročanje odločitev in sklepov); prilagoditev zakona odločbi ustavnega sodišča (pritožba na drugo stopnjo nima suspenzivnega učinka); na implementacijo načela lokalne delitve bremena (vzpostavitev sprejemnih centrov - azilnih domov na različnih

lokacijah); na prilagajanje pravnemu redu Evropske unije (Dublinska konvencija, izjema od načela "nevrčanja", resolucija o očitno neutemeljenih prošnjah za azil) ter na odpravo nekaterih redakcijskih napak v besedilu zakona.

Za učinkovito izvedbo Zakona o azilu je bil v okviru Upravnih notranjih zadev Ministrstva za notranje zadeve ustanovljen Sektor za azil, ki je odgovoren za reševanje prošenj za azil in nastanitev prosilcev za azil. V okviru sektorja za azil je bil ustanovljen tudi informacijsko dokumentacijski center.

Nadzor državne meje

Pravni red Republike Slovenije na področju zunanjih meja je delno usklajen s pravnim redom Evropske unije. Z Zakonom o nadzoru državne meje in Zakonom o tujcih so usklajeni pogoji za prehajanje državne meje, standardi mejne kontrole, priporočila o opremi za odkrivanje zlorab dokumentov ob vstopu v Evropsko unijo in postopki nadzora državne meje izven mejnih prehodov.

Zakon o nadzoru državne meje določa, da je prestop meje dovoljen samo na mejnem prehodu z veljavno listino in v času, ko so mejni prehodi odprti. Prestop državne meje izven mejnega prehoda je dovoljen samo v primeru, če to določa mednarodna pogodba, ali v primeru višje sile, ali na podlagi posebnega dovoljenja, ki ga podpišeta minister za notranje zadeve in direktor Carinske uprave Republike Slovenije. V primeru pomanjkljivih ali neveljavnih dokumentov se tujcu vstop v državo ne dovoli. V primeru poskusa uporabe prenaterejenega ali ponarejenega dokumenta se uvede kazenski postopek in tujca ali zavrne ali pa preda sodišču.

Za nadzor prehajanja državne meje je pristojna policija, ki je organ Ministrstva za notranje zadeve. Za kontrolo blaga je pristojna carinska služba, ki je organ Ministrstva za finance. Na mejnih prehodih, prek katerih se opravlja prevoz določenih vrst blaga, pa svoje pristojnosti izvajajo tudi inšpekcijske službe Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstva za zdravstvo.

Na državni meji opravlja policija temeljno in temeljito mejno kontrolo. Temeljna mejna kontrola obsega kontrolo veljavnosti potne listine in identitete potnika na osnovi dokumenta. Temeljita mejna kontrola pa obsega preverjanje vseh pogojev za vstop, kot jih določa Zakon o tujcih (namen potovanja, finančna sredstva, veljavnost vizuma itd.). Temeljita mejna kontrola je obvezna za vse državljane rizičnih držav in vseh potnikov, ki potrebujejo vizum za Slovenijo ali Schengenski vizum, tudi če gre samo za tranzit.

Za kontrolo dokumentov ima policija na vseh mejnih prehodih na razpolago določeno tehnično opremo (raven opremljenosti je odvisna od vrste mejnega prehoda, obsega in strukture potnikov). Preverjanje po tiraličnih registrih je možno v informacijskem sistemu Ministrstva za notranje zadeve, do katerega imajo on-line dostop vse policijske enote in vsi mejni prehodi. V okviru informacijskega sistema policije za področje meje je na vseh enotah policije zagotovljen sproten vnos podatkov o zavrženih osebah na mejnih prehodih in o osebah, obravnavanih zaradi ilegalnega prehoda meje.

Varovanje "zelene" in "modre" meje opravlja policija, kot to določajo Zakon o nadzoru državne meje, Zakon o tujcih in Zakon o policiji. Koncept varovanja meje temelji na pooblastilih policije, ki ji omogočajo preverjanje dokumentov ne le neposredno v obmejnem območju, ampak na ozemlju celotne države.

Pravni red Republike Slovenije na področju nadzora državne meje, ni usklajen s pravnim redom Evropske unije v delu, ki izhaja iz specifičnih zahtev Schengenskega sporazuma, kot je opravljanje mejne kontrole na zunanjih mejah v imenu in za vse države članice Evropske unije (Schengenskega sporazuma) in opustitev mejne kontrole na notranjih mejah. Organizacijo in način izvajanja mejne kontrole ter ukrepe za varovanje državne meje določa Zakon o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št.1/91). Način izvajanja mejne kontrole ter ukrepe varovanja državne meje pa določa Pravilnik o izvajanju zakona o nadzoru državne meje (Uradni list RS, št. 19/91).

Zakon o policiji, ki je bil sprejet leta 1998 (Uradni list RS, št. 49/98 in 66/98) v 3.členu med drugimi nalogami policije opredeljuje v 5. alinei tudi "varovanje državne meje in opravljanje mejne kontrole", v 6.alinei "opravljanje nalog, določenih v predpisih o tujcih" ter v 9.alinei "izvajanje nalog, določenih v tem in drugih zakonih in podzakonskih predpisih". Po določbah 4.člena zakona opravlja navedene naloge policija, ki jo organizacijsko sestavljajo Generalna policijska uprava, policijske uprave (na regionalni ravni) in policijske postaje. Notranja organizacija in sistemizacija delovnih mest je določena v Pravilniku o organizaciji in sistemizaciji delovnih mest Ministrstva za notranje zadeve in policije.

Med v zakonu določenimi "splošnimi" policijskimi pooblastili sta za delo policije pri nadzoru državnih meja pomembni pooblastili, da lahko policija ugotavlja identiteto oseb in da lahko tujcu v določenih primerih in v skladu z zakonom odredi bivanje pod strožjim policijskim nadzorom. Način izvajanja in uporabo posameznih policijskih pooblastil določa Pravilnik o policijskih pooblastilih (Uradni list RS, št. 51/00), ki ga je izdal minister za notranje zadeve.

V pripravi je nov Zakon o nadzoru državne meje, ki bo v skladu z Državnim programom za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002 sprejet do 30.06.2002. Predlog novega Zakona o nadzoru državne meje, ki je bil pripravljen v okviru "twinning" projekta v sodelovanju z nemškimi in avstrijskimi eksperti, v celoti upošteva določbe schengenskega pravnega reda. Tako vsebuje tudi določbe, ki bodo omogočile opustitev izvajanja mejne kontrole na notranjih mejah, ko bo za Slovenijo začel veljati celoten schengenski pravni red. V predlogu zakona so opredeljeni temeljni pojmi, določeni organi, ki opravljajo nadzor državne meje, in njihova pooblastila pri mejni kontroli in nadzoru državne meje. Določeni so ukrepi policije v notranjosti z namenom odkrivanja in preprečevanja nedovoljenega bivanja v Sloveniji in prekomejne kriminalitete. Predlog zakona daje tudi pravni temelj za mednarodno policijsko sodelovanje, tako operativno delovanje tujih policij na ozemlju Republike Slovenije kot slovenske policije na ozemlju drugih držav ter za izmenjavo oficirjev za zvezo. Predlog zakona vsebuje tudi določbe o zbiranju in obdelavi osebnih podatkov ter kazenske določbe.

V okviru skupnega "twinning" programa je predvidena tudi priprava osnutka sporazuma, ki bo osnova za pogajanje s sosedami, državami članicami Evropske unije, za ureditev policijskega sodelovanja prek notranjih schengenskih meja, kot to določa schengenski pravni red (39., 40. in 41. člen konvencije). V okviru tega projekta se pripravljajo tudi predpisi, ki bodo urejali pristojnosti in organizacijo dela SIRENE ter smernice za prekomejno policijsko sodelovanje.

Uresničevanje določil Schengenskega sporazuma ter vzpostavitev nadzora nad bodočo zunanjo mejo Evropske unije predstavlja enega najboljšežnejših in tudi finančno najzahtevnejših projektov s področja migracij. S pomočjo partnerskih držav (Nemčije, Avstrije) so se v okviru "winning" programov, prvi je potekal od 1. septembra 1999 do 31. avgusta 2000, drugi pa se je začel 1. septembra 2000 in se je zaključil 31. avgusta 2001, opredelile potrebne predpostavke za vzpostavitev nadzora državne meje. V tem kontekstu so opredeljeni potrebni tehnični standardi za varovanje državne meje, mejnih prehodov, tehnična oprema za vzpostavitev informacijskega sistema, kadrovska struktura, programi strokovnega izobraževanja za doseg te standardov in usposabljanja izvajalcev izobraževanja ter potrebni pravni akti, ki jih mora Slovenija še sprejeti za popolno uveljavitev schengenskega pravnega reda. V okviru programa PHARE za leta 1999, 2000 in 2001 so pripravljene ali se že izvajajo posamezni investicijski projekti, tehnična pomoč pa je načrtovana tudi za leti 2002 in 2003.

Uskladitev pravnega reda, priprava načrta zaposlovanja, načrta nabav tehnične opreme in razvoja informacijsko-telekomunikacijskega sistema ter usposabljanja policistov na področju schengenskega pravnega reda predstavlja prednostno nalogo. Vse te predpostavke tvorijo tudi sestavino "Schengenskega izvedbenega načrta" za vzpostavitev nadzora na zunanji meji Evropske unije, ki je bil sprejet na Vladi RS meseca maja 2001. V tem kontekstu so bile na posameznih segmentih opravljene številne naloge:

- na področju zaposlovanja je bila pripravljena projekcija zaposlovanja v policiji v obdobju od leta 2000-2005 za potrebe nadzora državne meje ter izvajanja izravnalnih ukrepov. V skladu s to projekcijo je bilo že leta 2000 zaposleno in vključeno v izobraževalni program 480 kandidatov za policiste (od tega 204 neposredno za nadzor državne meje), v letu 2001 je bilo izvedenih 529 novih zaposlitev, v letu 2002 pa je odobrenih 300 novih zaposlitev;
- pri usposabljanju policistov bo ključen del programov predvidoma izveden eno leto pred začetkom izvajanja oziroma uveljavitve schengenskega pravnega reda v Sloveniji, za kar bodo letos pripravljene izvedbeni načrti. V okviru "twinning" projekta 2000/2001 bodo izvedeni programi usposabljanja izvajalcev izobraževanja, usposabljanje učiteljev v Policijski akademiji ter študijski obiski slovenskih policistov v nemškem in avstrijskem ministrstvu za notranje zadeve. Vsebine pravnega reda Evropske unije so že vključene v vsebine predmetov v programih Policijske akademije (za poklic policista in višje strokovne šole) kot tudi v program Visoke policijsko-varnostne šole;
- pripravljen je celovit program nakupa tehnične opreme za obdobje do leta 2005, in sicer: za izvajanje nalog policije pri nadzoru državne meje (mejni kontroli in varovanju meje izven mejnih prehodov), posebne opreme za nadzor državne meje (vozila, plovila, helikopterji), kriminalistično tehnične opreme za nadzor državne meje, zaščitne opreme, za posebna tehnična sredstva in pripomočke (termovizijski nadzorni sistemi) in druge. Podrobno so opredeljene tudi potrebe za razvoj informacijsko-telekomunikacijskega sistema in potrebne investicije v opremo do leta 2005. To področje obsega izgradnjo pristopnega omrežja (WAN), lokalne pristopne infrastrukture (LAN), AFIS, IMAGING, digitalni radio, zanesljivost delovanja

nacionalnega informacijskega sistema (N.SIS), zagotavljanje komunikacij med nacionalnim in centralnim sistem (C.SIS) ter opremo za delovanje SIRENE.

Organizirana kriminaliteta

Značilnosti kriminalitete sodobnega sveta in okolja, ki nas obkroža, se odražajo tudi v slovenskem prostoru, in to v skoraj vseh pojavnih oblikah ter elementih, med katere uvrščamo predvsem: stalen absolutni in relativni porast števila kaznivih dejanj, prikritost, vedno nove pojavne oblike, strukturalne premike v smeri povečevanja težjih in nasilnejših oblik kaznivih dejanj, porast povratništva in profesionalizacije storilcev, povečevanje stopnje organiziranosti (specializacije) in obsega njihovega delovanja ter pomlajevanje storilcev kaznivih dejanj.

Ob tem pa se zaznava tudi vse ostale značilnosti, predvsem kvalitativne spremembe v strukturi kriminala. Narašča število kaznivih dejanj tako imenovanega "organiziranega kriminala" (na podjetniški način izvajane dejavnosti hudodelske združbe, ki uporablja nasilje ali korupcijo za doseganje svojih ciljev), spreminja se tudi način izvrševanja tovrstnih kaznivih dejanj, vedno več je grobega nasilja, storilci so vedno bolj organizirani, opremljeni in oboroženi, pojavljati so se začele tuje organizirane kriminalne združbe, zaznavamo pa vedno pogostejše delitve dela in interesnih področij ter povezovanje preko državnih meja.

V preteklem letu smo v Sloveniji zabeležili le nekaj več kot tri odstotke kaznivih dejanj z značilnostmi organiziranega kriminala od celote vseh evidentiranih. Vendar obseg in struktura organiziranega kriminala, ki jo lahko razberemo iz statističnih pokazateljev, ne odseva objektivnih razmer. Enostavna primerjava policijskih statistik namreč ne more pokazati kakovostnih sprememb, saj je metodologija zajemanja podatkov prilagojena spremljanju konvencionalnega kriminala. Šele na podlagi analiz že preiskanih primerov lahko ugotovimo, ali gre za organizirano kriminalno dejavnost ali ne. Zato lahko le posredno ocenjujemo, da je povečanje števila kaznivih dejanj, kot so trgovanje z mamili, orožjem, razstrelivi, ponarejenim denarjem, tatvine vozil, izsiljevanja in podobno, posledica organiziranega kriminala. Kljub teoretični nedorečenosti pojma "organiziran kriminal" oziroma njegovih različnih interpretacij, pa nam analize posameznih primerov in nekateri indici storjenih kaznivih dejanj v slovenskem prostoru le omogočajo njegovo razpoznavo, razvrščanje ter napovedovanje razvoja v prihodnje.

Statistični podatki in analize petletnega obdobja kažejo nenehno naraščanje posameznih oblik organiziranega kriminala, pri čemer izstopajo po obsegu naslednji primeri ali kazniva dejanja: neupravičena proizvodnja in promet z mamili, omogočanje uživanja mamil, tatvine vozil, ponarejanje denarja, nedovoljena proizvodnja in promet z orožjem ali razstrelivnimi snovmi in organizirani ilegalni prehodi čez državno mejo. Gledano vsebinsko, pa to še ne pomeni, da se ne srečujemo z drugimi oblikami, nasprotno, primeri izsiljevanja, pranja denarja, trgovine z "belim blagom" niso redek pojav, prisotni so tudi nekateri indici o organiziranem gospodarskem kriminalu, vendar statistično manj relevantni ali pa nezaznavni v kontekstu organizirane kriminalne dejavnosti, kar nenazadnje kaže na težav-

nost odkrivanja, lahko pa tudi na dokajšnjo nemoč (neučinkovitost) v zoperstavljanju temu kriminalu.

Na nekaterih področjih je organizirani kriminal tradicionalno zasidran, najpogosteje na področju trgovine z mamili, ki tudi v strukturi obravnavanega organiziranega kriminala zajema več kot polovico vseh primerov. Razlogov za takšen razmah je prav gotovo veliko, nedvomno pa predstavljajo najbolj donosen posel naše dobe, in to vsem prizadevanjem policije za boj proti mamilom navkljub, in ne samo policije, ampak številnih socialnih, zdravstvenih, izobraževalnih in drugih organizacij. Verjetno tudi ni pojava, ki bi se lahko tako dolgo in trdovratno zoperstavljal poskusom njegove odprave in hkrati vzpodbudil tudi nasprotujoče poglede o načinu njegovega premagovanja. V Sloveniji se represivni vidik izraža v odkrivanju, kazenskem pregonu in kaznovanju storilcev kaznivih dejanj in prekrškov z mamili, torej v zmanjševanju ponudbe nedovoljenih mamil. Čeprav uživanje nedovoljenih mamil samo po sebi ni kaznivo dejanje, so prepovedana številna druga dejanja v zvezi z mamili. Slovenska kazenska zakonodaja obravnava problem mamil z vidika neupravičene proizvodnje in prometa z mamili, nadalje v primerih omogočanja uživanja mamil, prav tako, če je izražen namen trgovanja s prekursorji.

Policijska dejavnost je usmerjena predvsem v odkrivanje in preiskovanje hujših kaznivih dejanj, zlasti v organizirane in mednarodne trgovine z mamili. V prid večji učinkovitosti je prilagodila tudi svojo organiziranost, ustanovila specializirane enote za boj proti mamilom, tako na ministrski kot regionalni ravni, prilagodila svojo strategijo in metodiko preiskovanja, saj ji določbe v kazenskem postopku omogočajo (dovoljujejo) v posameznih primerih tudi uporabo prikritih preiskovalnih metod za odkrivanje organizirane trgovine z mamili.

Na področju organizirane kriminalitete in kazenskega prava je bila v zadnjem dveletnem obdobju sprejeta zakonodaja, ki zaokrožuje posodobitev kazenskopravnega sistema ter uskladitev tega področja s pravnim redom Evropske unije: ob spremembi dopolnil k Zakonu o kazenskem postopku in Kazenskem zakoniku je bil spremenjen tudi Zakon o državnem tožilstvu, ki ureja položaj in naloge skupine državnih tožilcev za posebne zadeve oziroma za pregon storilcev kaznivih dejanj s področja organizirane kriminalitete. V Sloveniji velja tudi zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja. V parlamentu je bil sprejet Zakon o preprečevanju pranja denarja, ki vsebuje najnovejša priporočila Evropske unije in Sveta Evrope.

V pravnem redu Republike Slovenije so že določila, ki so večinoma usklajena s pravnim redom Evropske unije ter omogočajo učinkovito zatiranje organizirane kriminalitete. Na področju boja proti korupciji je pravni red domala v celoti usklajen s pravnim redom Evropske unije. Tudi na ostalih segmentih, kot so zaščita finančnih interesov Evropske unije in držav članic, boja proti terorizmu, drogami, v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja, je bil storjen nadaljnji korak h končni uskladitvi s pravnim redom Evropske unije. Ob številnih že sprejetih mednarodnih sporazumih ter konvencijah je RS ratificirala posamezne mednarodne konvencije s področja korupcije, o preprečevanja trgovine z drogami, o preprečevanju transnacionalne kriminalitete in druge, ki predstavljajo pomembno sestavino pravnega reda Evropske unije, ter hkrati tudi izpolnila obveznosti iz Državnega programa za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002.

Za prevzem nalog iz članstva Republike Slovenije v Evropski uniji je Republika Slovenija v okviru PHARE Institution Building pripravila "twinning" projekt s področja "Preprečevanje in zatiranje organizirane kriminalitete". Cilji so večplastni: pomoč pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom Evropske unije, pri pripravi strateških dokumentov za zatiranje organizirane kriminalitete in pripravi programov strokovnega izobraževanja. V okviru PHARE programa načrtujemo izvedbo "twinning" projekta s področja "Polijsko sodelovanje" v letu 2002.

V preteklem obdobju so bili sprejeti tudi predpisi, na podlagi katerih so že bile izvedene spremembe v organiziranosti na področju preprečevanja in zatiranja organizirane kriminalitete. Bistveno novost predstavlja ustanovitev specializiranih enot za raziskovanje in preprečevanje korupcije, računalniške kriminalitete, kriminalitete v javnem in poslovnem sektorju ter na področju financ, enote za kriminalistično analitiko ter enote za preiskovalno podporo, ki se bo ukvarjala z zaščito prič in z načrtovanjem preventivnih aktivnosti.

Z uveljavitvijo Pravilnika o organizaciji in sistemizaciji delovnih mest Ministrstva za notranje zadeve in policije je s 1.4.2001 začela veljati nova organiziranost slovenske policije. Na področju organizirane kriminalitete je bil v okviru Sektorja za organizirani kriminal (do sedaj so ga sestavljale enote za prepovedane droge, za ekstremno nasilje, za organizirane kriminalne združbe in za bombno zaščito) kot nova organizacijska enota ustanovljen še oddelek za korupcijo. Za področje korupcije pa so ustanovljene tudi enote na regionalnem nivoju. Sektor za organizirani kriminal je enota, ki usklajuje aktivnosti vseh organov (Urad RS za preprečevanje pranja denarja, Carinska uprava RS, Davčna uprava RS, proračunska inšpekcija in drugi) v predkazenskem postopku, do vključitve pristojnega državnega tožilstva (običajno skupine državnih tožilcev za posebne zadeve, ki so pristojni za obravnavo najhujših kaznivih dejanj s področja organizirane kriminalitete za območje celotne države). Državno tožilstvo je zaradi boljše koordinacije dela pri zatiranju organizirane kriminalitete v mesecu januarju 2001, po posvetu predstojnikov Državnega tožilstva RS, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za notranje zadeve, Davčne uprave RS, Carinske uprave RS, Urada RS za preprečevanje pranja denarja, Policije, Inštituta za sodno medicino in Banke Slovenije, sestavilo listo ekspertov iz omenjenih institucij, ki se v primeru potrebe in na podlagi ocene državnega tožilca vključijo v multidisciplinarno obravnavo posamezne zadeve.

V skladu z Državnim programom za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002 so bili v preteklih dveh letih sprejeti vsi načrtovani zakoni s področja drog, in sicer: Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami, Zakon o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog in Zakon o predhodnih sestavinah za prepovedane droge. S tem je Slovenija v celoti uskladila zakonska določila s Konvencijo o prepovedanem prometu z narkotiki, drogami in psihotropnimi snovmi (Dunaj 1988) in drugimi mednarodnimi pravnimi akti s tega področja.

Zaključek

V članku so predstavljeni napori Republike Slovenije in podrobneje pojasnjen potek postopkov in napredek pri pripravi naše države na prevzem pravnega reda Evropske unije na področju 24 - Pravosodje in notranje zadeve. Slovenija je začasno zaprla poglavje 24 na pristopni konferenci dne 12.12.2001.

Podrobnejše ukrepe in načrt za vzpostavitev nadzora nad bodočo zunanjo mejo Evropske unije je Slovenija predstavila v Schengenskem akcijskem načrtu, ki je bil sprejet maja 2001.

Pravni red Republike Slovenije na področju "Pravosodje in notranje zadeve" je že danes večinoma usklajen s pravnim redom Evropske unije. Pri nadaljnjem usklajevanju in izvajanju usklajene zakonodaje Slovenija ne pričakuje posebnih problemov. Ta ocena je zapisana tudi v pogajalska izhodišča in dodatna pojasnila k pogajalskemu izhodišču Slovenije za področje "Pravosodje in notranje zadeve", ki so bila posredovana Evropski uniji. Republika Slovenija ne zahteva prehodnega obdobja ali izjem in bo pravni red na področju "Pravosodje in notranje zadeve" v celoti uskladila s pravnim redom Evropske unije najkasneje do 31.12.2002.

V zadnjem dveletnem obdobju je bila sprejeta večina zakonov in drugih predpisov, predvidenih z Državnim programom za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002. Na področju migracij so bili sprejeti vsi načrtovani zakoni, ki urejajo področje azila, tujske problematike in zaposlovanja tujcev ter podzakonski predpisi, ki podrobneje opredeljujejo postopke in načine ravnanja s tujci. V celoti je bila uveljavljena vizna politika, usklajena s standardi Evropske unije, velika pozornost je bila namenjena tudi pripravi novih dokumentov, od potnega lista pa do dokumentov za tujce.

Tudi na področju organizirane kriminalitete in kazenskega prava je bila sprejeta zakonodaja, ki zaokrožuje posodobitev kazenskoprnega sistema ter uskladitev tega področja s pravnim redom Evropske unije. V obdobju od priprave pogajalskih izhodišč in prvih dodatnih pojasnil k pogajalskemu izhodišču Slovenije do danes, je Slovenija storila nadaljnji korak h končni uskladitvi s pravnim redom Evropske unije. Ob že sprejetih mednarodnih sporazumih je ratificirala mednarodne konvencije s področja korupcije, o preprečevanju trgovine z drogami, o preprečevanju transnacionalne kriminalitete in druge, ki so pomemben sestavni del pravnega reda Evropske unije.

Zaključila sta se "twinning" programa na področjih "nadzor državne meje" in "migracij", nadaljevalo se je izvajanje drugega programa na področju "nadzor državne meje". V letu 2001 se je začel "twinning" program na področju "organizirane kriminalitete", v pripravi pa sta še programa na področju "preprečevanja odvisnosti od drog" in "polijskega sodelovanja". Vsi ti projekti so ali bodo v pomoč pri nadaljnjem usklajevanju zakonodaje, učinkovitejšemu delovanju pravosodnega sistema, usposabljanju, izgradnji institucij in izvedbi akcijskega načrta za izvajanje določil Schengenskega sporazuma, strategije preprečevanja in zatiranja organizirane kriminalitete ter nacionalnega programa na področju drog. V okviru programa PHARE je predviden tudi program investicij v tehnično in informacijsko opremo, ob soudeležbi slovenskega proračuna.

LITERATURA

- Migracije, Bilten št. 1/1997 (1997): Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana.
- Strategija Republike Slovenije za vključevanje v Evropsko unijo (1998): Poročevalec državne zbornice Republike Slovenije, Letnik XXIV, št. 4, Ljubljana.
- Informacija o pregledu usklajenosti slovenske zakonodaje z zakonodajo Evropske unije (1999): 24 delovne skupine: pravosodje in notranje zadeve, Poročevalec državnega zbora RS, št. 87/1999 z dne 16.12.1999.
- Poročilo o realizaciji zakonskih in podzakonskih aktov iz Državnega programa RS za prevzem pravnega reda Evropske unije do konca leta 2002 do 30.9.1999 (1999): Poročevalec državnega zbora RS, št. 87/1999 z dne 16.12.1999.
- Dodatna pojasnila k pogajalskemu izhodišču za področje 24. Pravosodje in notranje zadeve (2000): Poročevalec državnega zbora RS, št. 58/2000 z dne 31.07.2000.
- Dopolnitev gradiva Informacije o pregledu usklajenosti slovenske zakonodaje z zakonodajo Evropske unije - Zapisnik multilateralnega pregleda usklajenosti zakonodaje za pravosodje in notranje zadeve - 24. delovna skupina (2000): Poročevalec državnega zbora RS, št. 7/2000 z dne 28.01.2000.
- Poročilo vlade o napredku RS pri vključevanju v Evropsko unijo za leta 1998, 1999, 2000 in 2001 (2001): www.gov.si/svez/slo/_doc/_general/poročilo3.pdf.
- Regular report on Slovenia's progress towards accession (2001): www.evropa.gov.si.
- Balzer, J. Anthony (1998): Mednarodno policijsko sodelovanje: priložnosti in ovire, Policijske dejavnosti v svetu, Visoka policijsko varnostna šola, Ljubljana.
- Benyon, John, Lynne Turnbull, Andrew Willis, Rachel Woodward in Adrian Beck (1994): Police Co-operation in Europe, An Investigation, Leicester, Center for the Study of Public Order, University of Leicester.
- Celar, Branko (1996): Mednarodno policijsko sodelovanje v luči evropskih integracijskih procesov, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana.
- Košir, Matej (1999): Evropsko policijsko sodelovanje z vidika vključevanja Slovenije v Evropsko unijo, Ministrstvo za notranje zadeve.
- Oberstar, Jože (2001): Boj zoper organizirani kriminal, Temeljni mednarodni dokumenti in njihov pomen za policijsko prakso, Pravna praksa, št. 7.
- Šipec, Liljana (2001): Napredek v poglavju "Pravosodje in notranje zadeve", Redno poročilo o napredku Slovenije pri vključevanju v EU, Slovenska uprava, št. 2.
- Toon, von der Heijden (1998): Merjenje organiziranega kriminala v zahodni Evropi, Policijske dejavnosti v svetu, Visoka policijsko varnostna šola, Ljubljana.
- Videtič, Jernej (1996): Vloga policije pri zagotavljanju evropske varnosti, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, Ljubljana.